

Kázání Mt 5:33-37 (Tomáš Uher)

Chci abychom se ve své představivosti ponořili postupně do dvou rozdílných emocí.

Ta první emoce:

Představte si, že vám někdo něco slíbil:

“určitě ti zítra přijdu pomoci”, ale nepřišel
“zítra ti to určitě přinesu”, ale nepřinesl vám to.
“do příštího týden to tam máš”, a neměli jste to tam.
“já se ti a to dneska podívám a dám vědět” nedal vědět
“já tam dneska zavolám” a nezavolal

Duhá emoce:

Představte si, že vy jste něco slíbili:

“určitě ti zítra přijdu pomoci”, ale nepřišli jste
“zítra ti to přinesu”, ale nepřinesli jste to.
Řekli jste “do příštího týdne to tam máš” ale neměl to tam
“já se ti na to podívám”, ale nepodívali jste se na to
“já tam dneska zavolám” a nezavolali jste tam

I tato emoce je také obvykle negativní, (I když možná ne pro všechny.)

Dnešní úryvek z Ježíšova kázání na hoře nám má pomoci ochránit sebe I druhé od těchto dvou emocí zklamání.

Mt 5:33-37

„Dále jste slyšeli, že bylo řečeno předkům: "Nebudeš křivě přísahat, ale splníš Pánu své přísahy." Já však vám pravím, abyste nepřisahali vůbec; ani při nebi, protože je to trůn Boží; ani při zemi, protože je to podnož jeho nohou; ani při Jeruzalému, protože je to město velikého Krále. Nepřisahej ani při své hlavě, protože ani jediný vlas nemůžeš učinit bílým nebo černým. Ať je tedy vaše slovo "ano, ano" -- "ne, ne"; co je nad to, je ze Zlého.”“

Dnešní úryvek je součástí série výroků, které zde na nedělních bohoslužbách probíráme a které jsou známé jako kázání na hoře.

Každý ten výrok začíná podobně: slyšeli jste, že bylo řečeno, ale já vám pravím.

Tak třeba:

Slyšeli jste, že bylo řečeno nezabiješ, já však vám pravím, kdo se hněvá na svého bratra bude vydán soudu...

Ježíš cituje nařízení z Tóry, nebo-li prvních pět knih Mojžíšových a pak ho trumfne ještě přísnějším nařízením. Není to ale ani tak trumfnutí jako spíše vysvětlení, komentář, podstata toho původního přikázání.

Podstatou přikázání nezabiješ je nehostit v srdci nenávist.
Podstatou přikázání nezcizoložíš je nehostit chtivost po ženě mimo manželství.

A nyní přišla řada na příkaz:

“Nebudeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své.”

Co je podstatou tohoto přikázání?

Pojďme nejprve prozkoumat ten terén, ve kterém se tenhle příkaz nachází.

“Nebudeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své”.

První posluchači Ježíšova kázání, tam na travnatém vrcholku si okamžitě vybavili plnou verzi. Jako když řeknu “Ukončete výstup a nástup...” tak přesně víte, jak to doplnit. A nejen to, vy přesně víte, proč je potřeba ukončit výstup a nástup.

Když slyšeli “Nebudeš přísahat křivě?”

Tak si hned vybavili z knihy Leviticus:

(“Nebudete křivě přísahat v) mém jménu, sice znesvětíš jméno svého Boha. Já jsem Hospodin.” (Lv 19:12)

Přísahat tady ani tak neznamená tvrdit něco z minulosti. “Přísahám, že jsem tam nebyl.” Mnohem častěji jde o odkaz na budoucnost. Jde o vyjádření závazku do budoucna. Tak jako dneska u soudního líčení slyšíte: “Slibuji, že budu mluvit nic než pravdu a jenom pravdu.”

V době starého Iraelu nebylo pro okolní národy neobvyklé přísahat při bozích. Izraelité ale měli přísně zakázáno přísahat při jiných bozích než při Hospodinu. Protože všechny ostatní bozi jsou falešné. Jedině Hospodin je živý Bůh a jedině při něm směli izraelité přísahat. A take slyšíme přísahy: “Jakože živ je Hospodin.

“Jakože živ je Hospodin”, přísahá Boaz, že sňatkem zachrání Rút.

“Jakože živ je Hospodin”, přísahá Saul, že neusmrtí Davida.

“Jakože živ je Hospodin”, přísahá David proroku Náthanovi: “muž, který to udělal je synem smrti!”

Jedině při živém Hospodinu je povoleno přísahat. Ale přísaha při živém Hospodinu je vážná věc. Je to jako když vezmete hlavičkový papír vašeho zaměstnavatele a na ten papír napíšete svůj závazek. Když ho nesplníte, je to zneuctění vyšší instance. O zneuctění úřadu v naší zemi něco víme. Jsme konsternovaní, znechucení.

Přísaha při Božím jménu je slib ve jménu té nejvyšší instance.

Křivě přísahat tedy znamená nesplnit slib nejvyššímu úřadu.

Když první posluchač Ježíše slyšel tu druhou část:

“Splníš Hospodinu přísahy své”,

tak hned doplnil z Numeri (30:3):

“Když se Hospodinu, svému Bohu, zavážeš slibem, neotálej ho splnit, neboť Hospodin, tvůj Bůh, to bude určitě vyžadovat a byl by na tobě hřích.” (Deu 23:22)

Nesplnění slibu Bohu je hřích. Je to tak vážný hřích, že Jeremiáš ho řadí mezi seznam hříchů, před kterými varuje v dobách odpadnutí Izraele od Hospodina. Kromě sociální nespravedlnosti, modlářství, obětování cizím bohům vytýká Jeremiáš:

“I když říkají: “Jakože živ je Hospodin”, jistě přísahají křivě. (Jer 5:2)

Netrvalo dlouho a Boží trest přišel v podobě zajetí Izraelitů a odvedení do Babylona, kde strávili nějakých 70 let.

Takhle vážné je to se sliby. A je to ještě horší. Byly i případy borců, kteří splnili své sliby, ale následky byly ještě horší než 70 let v Babylonu. Jedním z nich byl muž jménem Jiftách.

“Jiftách (to bylo ještě několik generací před Babylonelem) složil Hospodinu slib: “Vydáš-li mi Amónovce opravdu do rukou, ten, kdo mi vyjde naproti z vrat mého domu, až se budu vracet v pokoji od Amónovců, bude patřit Hospodinu a toto obětuji jako zápalnou oběť.”

Na to táhl Jiftách do boje proti Amónovcům a Hospodin mu je vydal do rukou. Připravil jim zdrcující porážku

(mezi Aróerem a cestou do Minítu a až po Ábel-kerarím, totiž dvaceti městům.)

Tak byli před syny Izraele pokořeni. Když přicházel Jiftách do Misy ke svému domu, hle, vychází mu naproti s bubínky a s tancem jeho dcera. Měl jenom tu jedinou. Kromě ní jinou neměl.”

Následky tohoto slibu byli tragické.

Stejně tragické jako při narozeninové slavnosti krále Heroda, který kvůli přísaze, kterou dal před svými spolustolovníky nechal stít Jana Křtitele.

Možná vás napadá to, co mě. To je kruté. Takový přeci Bůh být nemůže. Musí být přeci způsob jak to zjemnit. Nemusíme přeci přísahat při Bohu aniž bychom nutně přísahali při falešných bozích. Není přeci psáno, že nutně musíme přísahat při Hospodinu.

To je přesně, co si řekli zákoníci a vymysleli atraktivní stupnici. Zjednodušeně řečeno, bylo možné přísahat při Hospodinu, učinit slib Hospodinu, přísahat při dalších věcech kolem sebe: nebe, Jeruzalém, hlava. To zní jako dobré řešení. Vlk se nažere a koza zůstane celá. Člověk bude mít pocit, že jeho výrok bude brán vážně lidmi, ale Boha neurazím.

„Běda vám, slepí vůdcové! Říká Ježíš zákoníkům zhurba dva roky po kázání na hoře. Říkáte: "Kdo by učinil přísahu při svatyni, nic to neznamená; ale kdo by učinil přísahu při zlatu svatyně, je vázán." Blázni a slepci, co je větší: zlato, nebo svatyně, která to zlato posvětila? A

"kdo by učinil přísahu při oltáři, nic to neznamena, ale kdo by vyslovil přísahu při daru, který je na něm, je vázán." [Blázni a] slepci, co je větší: dar, nebo oltář, který ten dar posvěcuje? Kdo tedy přísahá při oltáři, přísahá při něm i při všem, co je na něm. A kdo přísahá při svatyni, přísahá při ní i při Tom, kdo v ní přebývá. A kdo přísahá při nebi, přísahá při trůnu Božím i při Tom, který na něm sedí."“
(Matouš 23:16-22 CSP)

Tohle je jednak perfektní text pro logopedii.
Ale jednak je to doučování pro všechny, kteří to na hoře nepochopili.

Ježíš říká, že je tady jen jedna rovina přísahy. Prísaha při čemkoliv je automaticky přísaha při Hospodinu. Jakýkoliv slib má poznámku pod čarou: Jakože živ je Hodpodin.

Kdykoliv říkáte, slibuju, že to zíra opravím. Tak je to jako kdybyste říkali: "Jakože živ je Hodpodin, zítra to opravím."

Slibuju, že už to neudělám je ve skutečnosti Jakože živ je Hospodin, neudělám to. Je to přísaha při Hodpodinu.

Ale pozor, je to ještě vážnější.

Vaše ano nechť je ano, ne ne.

Nejen že jakýkoliv slib je slib Hospodinu. Nejenom že jakákoliv přísaha je přísaha Hospodinu.

Vaše ano ať je ano, ne ať je ne.

Jakýkoliv VÝROK je slib a přísaha Hospodinu.

Tak krátký výrok jako ANO. Tak krátký výrok jako NE.

My jsme hodně kreativní ve stupnici:

Zítra ti to pošlu (ZAVOLÁM)

Zítra ti to určitě pošlu

Spolehni se, že ti to zítra určitě pošlu (zkráceně Spolehni se)

Slibuju, že ti to zítra určitě pošlu

Přísahám, že ti to zítra pošlu

Ježíš říká, že platí jen jedna rovina. Jakoukoliv formulaci použijete, platí ta nejvyšší.

Členitou stupnici jsme si vymysleli proto, abychom si sami před sebou nepřipadali jako lháři. Protože pokud platí, že to udělám, tak nemusím říkat, že to určitě udělám. Udělat se to dá i bez "určitě".

Slova učitel, možná a spolehni se samozřejmě mají místo v naší řeči. Ale buďme opatrní, jak je používáme ve vztahu k našim závazkům.

Vaše Ano ať je Ano a Ne Ne. Co je nad to, je ze zlého. A my se přeci modlíme: “Neuved’ nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.”

Jak je to s vašimi výroky? Co jste řekli, že uděláte, ale neudělali. Nebo co jste řekli, že neuděláte, ale udělali.

Já vím jak je to s mými výroky. V období hlubokého lockdownu jsem se prokousával nevyřízenými emaily a narazil jsem na jeden z roku 2012, ve kterém jsem napsal: ozvu se vám příští týden.

Jedna cesta jak vylepšit naši statistiku neplněných slibů je vyvarovat se neužitečných slibů.

První posluchači Ježíše si vybavili ještě jeden verš, když slyšeli “splníš přísahy své”.

Vybavili si...

“Když se zdržíš slibování, nebude na tobě hřích.” (Deu 23:23)

Jinými slovy, potetickými: “Člověku je léčkou nerozvázně říci: “Je to zasvěceno”, a po slibu si to rozmýšlet.” (Př 20:25)

A v Numeri:

Když učiní slib Hospodinu muž nebo složí přísahu, že na sebe vezme nějaký závazek, nezruší své slovo. Splní vše, co vlastními ústy pronesl. (Num 30:3)

Vidím mezi námi muže, a možná poslouchají tento záznam další, kteří složili následující slib:

Já (ženich uvede své jméno), spojuji svůj život s tvým a slibuji, že tě budu milovat, chránit, vážit si tě a ctít. Odříkám se ostatních žen a chci mít jen tebe jedinou. Budu ti věrným manželem po všechen čas, v dobrém i ve zlém, ve zdraví i v nemoci, v bohatství i chudobě dokud nás smrt nerozdělí. K tomu mi dopomáhej Bůh!

Jak si muži vedeme?

Na většině svatbách je i nevěsta.

Já (nevěsta uvede své jméno), spojuji svůj život s tvým a slibuji, že tě budu milovat, pomáhat ti, vážit si tě a ctít.

Odříkám se ostatních mužů a chci mít jen tebe jediného. Budu ti věrnou manželkou po všechen čas, v dobrém i ve zlém, ve zdraví i v nemoci, v bohatství i chudobě dokud nás smrt nerozdělí. K tomu mi dopomáhej Bůh!

Také poslouchají a jsou mezi námi ti, kteří v manželství ještě nejsou, ale mnozí z vás se na něj budete připravovat. Možná už teď víte, jaké byste chtěli mít šaty, výzdobu, kdo vám půjde za svědka.

Nebo si představuješ, že ti tu jednou vystoupí z vlaku hezká, hodná věrná, milující, „cestující“, „pracovitá, chytrá, vařit by uměla, závory by uměla, morzeovku by uměla. Věříš, že jednou tu zastaví ten pravý vlak. Chtěl bys, aby to bylo děvče krev a mlíko. Blondýnka, s černou sametovou stuhou ve vlasech...

To také patří k vnitřní přípravě, ale co tam patří určitě je reflexe nad sliby, které se chystám tomu druhému dát. Pokud se na ty sliby podíváš týden před svabou tak je to pozdě.

Ať už je to svatba, křest, instalování kazatele, slib starších, ale i slib nás, členů Boží rodiny novému členu, etický slib lékaře, slib při vstupu do advokacie a nebo podepsání naší pracovní smlouvy, nebo uvedení do vysoké státní funkce,

viditelné přípravy jsou velkolepé.

Příprava, která není tak vidět a je mnohem důležitější je reflexe nad sliby, které se chystám dát. Protože:

Když učiní slib Hospodinu muž nebo složí přísahu, že na sebe vezme nějaký závazek, nezruší své slovo. Splní vše, co vlastními ústy pronesl. (Num 30:3)

Možná tě teď trápí, že jsi autorem nesplněných slibů.

Možná tě trápí, že jsi příjemcem nesplněných slibů.

Možná máš obavy, že budeš autorem a nebo příjemcem nesplněných slibů.

Pro nás všechny je tu dobrá zpráva.

Ten Nejvyšší vždycky plní sliby.

Na začátku lidského příběhu Bůh slíbil, že se vypořádá se zlem jednou provždy. Na kříži Ježíše Krista se tak stalo. Za všechno zlo i nesplněné sliby tam Bůh sám zaplatil smrtí svého Syna.

Bůh to slíbil.

Slíbil, že přijde Syn člověka a přišel.

Pošlu vám Přímluvce a poslal.

Hle já jsem s vámi po všechny dny.

Boží ANO je ANO.

A všechny Boží sliby jsou ANO v Ježíši Kristu.

Ježíšovo ANO je ANO.

A kdo je v Kristu Ježíši je nové stvoření. Takže jeho ANO je ANO. Už nepotřebujeme pěti stupňovou stupnici ohledně vážnosti slibů. Pokud jsme v Kristu, naše ANO je ANO. Naše tvrzení má tu nejvyšší vážnost, protože s Kristem před jejich vyřčením rozjímáme. S Kristem to probíráme. Nemusíme říkat „Jakože živ je Hospodin“, protože Kristus přebývá v našich

srdcích a naše sliby jsou spolehlivé. Jediné, co potřebujeme udělat je být v Kristu. Buďme v Kristu.

V pondělí jsem se potkal s docentem Novotným, profesorem biblistiky na Ostravské univerzitě.

Na svém respirátoru měl hebrejský nápis, který vzhledem k umístění měl vtipně dvojsmyslný význam.

שִׁיתָה יְהוָה שְׂמֵרָה לְפִי נִצְרָה עַל־דַּל שְׂפָתַי:

Šitá Adonai kam rale fi nicra al da setafai

„Hospodine, postav stráž k mým ústům, ostrahu ke dveřím mých rtů.“

Žalmy 141:3 CSP

Kéž je to naše modlitba.

Potopme se teď do jiné emoce. Potopme se do emoce, až Ježíš naplní svůj poslední slib.

Ježíš Kristus řekl: přijdu brzo. Amen, přijď Pane Ježíši.